

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 20 mars 1934 kl. 4 e. m.

Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande, nr 2, i anledning av väckt motion angående sänkning av vissa vattenfallsstyrelsens taxeaavgifter.

I en inom andra kammaren väckt och till dess tredje tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 367, har herr *Bengtsson* i Kullen hemställt, att riksdagen särskilt med hänsyn till nuvarande bekymmersamma ekonomiska förhållanden måtte hos Kungl. Maj:t anhålla *dels*, i enlighet med reservation till 1930 års krafttaxesakkunnigas förslag, att vid tillämpning av vattenfallsstyrelsens för landsbygden avsedda bygdetaxa av år 1930 taxans bottenavgift sänkes till 150 kronor per kW och år, *dels* att samma taxas avgift för överkraft under tiden 1 januari—30 april och 1 september—31 december sänkes till 5 öre per kilowattimme, *dels även* att motsvarande sänkning av avgiften införes vid industritaxan av år 1930.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttrande över motionen av vattenfallsstyrelsen, vilket yttrande såsom bilaga fogats till detta utlåtande.

Frågan om vattenfallsstyrelsens taxor för till landsbygden levererad elektrisk kraft har upprepade gånger varit föremål för behandling i riksdagen och även underkastats olika utredningar genom särskilda sakkunniga. Den senast verkställda, mera omfattande utredningen av frågan föreligger i ett den 29 december 1932 av tillkallade sakkunniga avgivet betänkande beträffande vattenfallsstyrelsens taxor för elektrisk kraft till abonnenter på landsbygden (Statens offentl. utr. 1933: 8). Ur detta betänkande har hämtats å nästa sida återgivna sammanställning, utvisande utvecklingen under åren 1923—1932 av den s. k. bygdetaxan, vilken taxa i här förevarande sammanhang har det ojämförligt största intresset.

Utskottet.

Beträffande avgifterna enligt denna taxa föreslogo de sakkunniga med stöd av den verkställda utredningen endast den ändringen, att bottenkraftavgiften skulle sänkas från 200 till 175 kronor per kW och år. Reservationsvis framfördes emellertid ett yrkande, att nämnda avgift skulle nedsättas till 150 kronor per kW och år.

Den av de sakkunniga förordade taxesänkningen har sedermera av vattenfallsstyrelsen vidtagits från och med innevarande år.

I den föreliggande motionen påyrkas nu genomförandet av den av reservanterna bland de sakkunniga förordade längre gående nedsättningen av bygde-

Översikt av bygdetaxans utveckling 1923—1932.

År	Bygdenätsavgift i kr. per tariffenhet vid spänning i leveranspunkt av		K r a f t a v g i f t		
	1,5—6 kW	10—20 kW	Bottenkraft- avgift i kr. pr kW-år	Överförbrukningsavgift i öre per kWh	
				maj—augusti	sept.—april
1923	2:50	2:50	350:—	7,0	7,0
1924	»	»	»	»	»
1925	»	»	»	»	»
1926	»	»	250:—	»	»
1927	»	2:—	»	3,5	»
1928	»	»	200:—	»	»
1929	»	»	»	»	»
1930	2:—	1:60	»	»	»
1931	»	»	»	»	»
1932	»	»	»	»	»

taxans bottenkraftavgift, men därutöver även vissa andra taxesänkningar. Till stöd härför åberopas huvudsakligen, att Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition föreslagit, att räntan å lån från vissa statens utlåningsfonder, beträffande vilka för närvarande gäller en räntefot av 5 %, från och med den 1 juli 1934 skall sänkas till 4,5 % och att det vid sådant förhållande knappast kan tänkas, att statsmakterna skola fordra högre förräntning av det i statens egna anläggningar nedlagda kapitalet.

Förslaget har emellertid bestämt avstyrkts av vattenfallsstyrelsen, som i sitt yttrande i ärendet framhållit bland annat, att styrelsen redan vid genomförandet av den senaste nedsättningen av bygdetaxan tagit skäligen hänsyn till det sänkta ränteläget, och därjämte att vattenfallsverkets driftsöverskott på grund av rådande vattenbrist med all sannolikhet kommer att väsentligt minskas under innevarande år.

För egen del har utskottet vid sin granskning av den föreliggande frågan kommit till den uppfattningen, att en ytterligare sänkning av vattenfallsstyrelsens landsbygdstaxor icke kan för närvarande anses affärsmässigt betingad. Och då den av statsmakterna städse hittills hävdade principen, att statens vattenfallsverk bör drivas så, att skäligen kapitalförräntning erhålles, alltjämt torde böra vidmakthållas, kan utskottet för sin del icke tillstyrka, att riksdagen mot den ansvariga förvaltningsmyndighetens bestämda avstyrkande skulle uttala sig för de föreslagna taxesänkningarna.

Det torde även böra framhållas, att ett genomförande av den föreslagna reduktionen av det kraftpris, som de elektriska distributionsföreningarna på landsbygden ha att erlägga till vattenfallsstyrelsen, sannolikt skulle giva anledning till krav från andra kraftabonnenter på motsvarande prisnedsätt-

ningar. Vattenfallsstyrelsen uttalar sålunda, att landsbygdstaxan efter den senast vidtagna sänkningen är relativt låg i förhållande till övriga taxor och att en fortsatt prisreduktion måste beröra jämväl industritaxorna. Enligt vad utskottet inhämtat skulle sådana taxenedsättningar för vattenfallsverket medföra så betydande inkomstminskningar, att verkets räntabilitet därigenom skulle allvarligt rubbas.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 20 mars 1934.

På utskottets vägnar:

OLOF ANDERSSON.

Närvarande: herrar *Andersson* i Malmö, *Larsson, Gustafsson* i Lekåsa, *Andersson* i Munka-ljungby, *Arneberg, Ekman, Lind, von Seth, Hansson** i Vännäsby och *Wiklund.**

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herr *Gustafsson* i Lekåsa.

Till Riksdagens Andra Kammaras tredje tillfälliga utskott.

Kungl. Maj:t har anbefallt vattenfallsstyrelsen att till Eder senast den 1 mars 1934 överlämna yttrande över en inom Andra Kammaran väckt motion nr 367 angående sänkning av vissa vattenfallsstyrelsens taxor. Med anledning därav får vattenfallsstyrelsen anföra följande.

Med anledning av det betänkande, som den 29 december 1932 avlämnades beträffande vattenfallsstyrelsens taxor för elektrisk kraft till abonnenter på landsbygden av de särskilda sakkunniga för denna fråga, som utsetts under år 1930, har vattenfallsstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 3 april 1933 lämnat en ingående redogörelse för sin ställning till landsbygdistributionen. I denna redogörelse meddelades även, att vattenfallsstyrelsen beslutat att från och med början av 1934 sänka bottenkraftavgiften i enlighet med de sakkunnigas förslag från 200 till 175 kr.

Styrelsen har vidare tillkännagivit sin avsikt att därutöver vidtaga vissa reduktioner i kraftpriset för landsbygdskvarnarna, vilka reduktioner styrelsen genomfört redan under 1933.

Styrelsens beslut har fattats under hänsynstagande till alla på frågan inverkan omständigheter. Styrelsen har sålunda även tagit hänsyn därtill, att räntan icke kunde förväntas under 1934 vara högre än 4,6 %. I verkligheten väntas ju räntan bliva omkring 4,5 %, vadan sålunda skillnaden i det hänseendet är oväsentlig.

Kommittén yttrade beträffande räntefoten, att den möjlighet till förbilligande av kraften på landsbygden, som genom en sänkning av räntefoten till 4,7 % kan uppstå, motväges av den risk för försämrad räntabilitet för kraftverksrörelsen, som nuvarande konjunkurläge torde innebära.

Det är alldeles riktigt, att frågan om konjunkturernas inverkan och räntefrågan på dylikt sätt sammankopplas. En låg räntefot erhålles i allmänhet endast under tid med ogynnsamma affärsförhållanden. Även om kraftverken hittills lidit relativt ringa men av depressionen, så får man dock räkna med ett motsatt förhållande, om depressionen fortsätter.

Man får icke förbise, att nytillkommande moment kunna påverka självkostnaden i olika riktningar, och att det även finnes sådana, som verka höjande på självkostnaden. Den vattenbrist, som förekommit under sista tiden, har exempelvis utvisat, att man måste vidtaga en del relativt dyrbara arbeten vid Göta älvs utlopp ur Väneren, om kraften skall kunna tillhandahållas med fullgod driftsäkerhet under alla förhållanden. Det har också visat sig, att en förstärkning av ångkraftverket i Västerås erfordras, om detta skall kunna även vid långvarig vattenbrist med full trygghet lämna den kompletteringskraft, som erfordras. På grund av sjunkande penningvärde och speciella utrikespolitiska förhållanden har vidare priset på kol stigit.

Vattenfallsstyrelsens driftöverskott kommer med all sannolikhet att väsentligt minskas genom vattenbristen under innevarande år.

Med den sänkning, som nu vidtagits vid landsbygdstaxan, är denna i förhållande till övriga taxor relativt låg. En fortsatt prisreduktion måste beröra jämväl industritaxorna. Eftersom inkomsterna från distributionsföreningarna icke representera mer än ungefär 1/7 av den totala inkomsten, är det påtagligt, att en eventuell räntebesparing, som fördelas på skäligt sätt mellan olika konsumenter, icke kan leda till någon avsevärd minskning av avgiften för distributionsföreningarna.

Enligt de taxesakkunniges uppgifter (sid. 19) hava kraftpris och kraftförbrukning varit följande under åren 1923—1931.

	Kraftpris per kWh i öre	Förbrukning per tariffenhet i kWh
1923	12,1	38,0
1924	11,8	41,0
1925	11,4	44,0
1926	10,3	46,0
1927	9,5	49,5
1928	8,8	52,0
1929	8,4	57,0
1930	7,75	58,0
1931	7,35	62,0

Motsvarande siffror hava under 1932 och 1933 varit

1932	7,05	65,7
1933	6,9	68,0

och väntas bli

1934	6,6	71,0
------------	-----	------

Priset på den elektriska energien till vattenfallsstyrelsens distributionsföreningar har sålunda under en följd av år varit i ständigt sjunkande på grund av den ökade förbrukningen och de vid upprepade tillfällen vidtagna taxesänkningarna. Det oaktat återkommer motionären år efter år med sitt klander i taxefrågan. Vattenfallsstyrelsen, som finner det föga fruktbara att årligen bemöta och vederlägga de missuppfattningar i taxefrågan, som motionären alltjämt ger uttryck åt, får för sin del på det bestämdaste avstyrka jämväl den nu föreliggande motionen.

Stockholm den 28 februari 1934.

G. MALM.

W. Borgquist.